

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไทย

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ^(๑) ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคชาวไทย โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ คำร้องดังกล่าวมีใจความ ดังนี้

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาวไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๒. เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคชาวไทยแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองว่ามีสมาชิกพรรค จำนวน ๕,๕๐๔ คน โดยชี้แจงว่าได้จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) จำนวน ๓,๑๕๐ คน ยังไม่ได้จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) จำนวน ๒,๓๑๔ คน

๓. เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคชาวไทยแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าได้จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) จำนวน ๒,๓๑๔ คน เสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งส่งทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วมาให้ด้วย

๔. เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ขอความอนุเคราะห์สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตรวจสอบข้อมูลบุคคลของสมาชิกพรรคชาวไทย จำนวน ๕,๕๐๔ คน ซึ่งขณะนี้ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

๕. พรรคชาวไทยได้ยื่นคำขอจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง จำนวน ๕ สาขา ดังนี้

(๑) ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก มีคณะกรรมการสาขา จำนวน ๕ คน

(๑) นำส่งตามหนังสือ ลต ๐๐๐๔/๑๐๕๐ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

(๒) ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒ ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีคณะกรรมการสาขา จำนวน ๕ คน

(๓) ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีคณะกรรมการสาขา จำนวน ๕ คน

(๔) ลำดับที่ ๔ พรรค ฯ ได้ยื่นคำขอจัดตั้งสาขาพรรคต่อนายทะเบียนและได้ขอลอนเรื่องกลับไปในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ (จึงไม่มีการพิจารณา)

(๕) ลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๑๒/๑๓๒๕ หมู่ที่ ๑๑ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีคณะกรรมการสาขา จำนวน ๕ คน

๖. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการดำเนินงานตามข้อ ๒ แล้ว ปรากฏว่ายังไม่ครบถ้วนถูกต้อง จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบให้ดำเนินการ ดังนี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งจำนวนสมาชิกพรรค ได้แจ้งให้หัวหน้าพรรคชาวไทย ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) ให้ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรคชาวไทย จำนวน ๕,๕๐๔ คน พร้อมเอกสารประกอบใบสมัคร เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือเอกสารหลักฐานอื่นที่ใช้ประกอบการรับสมัครสมาชิกพรรค

(๒) ให้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าได้ดำเนินการรับสมัครสมาชิกพรรคเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคหรือไม่อย่างไร พร้อมทั้งจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาให้พิจารณาด้วย

๗. พรรคชาวไทยได้ส่งเอกสารต่าง ๆ มาให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

(๑) เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔ พรรคชาวไทยได้ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรค ฯ จำนวน ๓,๐๑๔ คน

(๒) เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔ พรรคชาวไทยขอผลิตส่งเอกสารไปอีก ๖ วัน

(๓) เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ พรรคชาวไทยได้ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรค ฯ จำนวน ๒,๑๔๓ คน มาให้ รวมใบสมัครที่ส่งมาทั้งสิ้น ๕,๑๕๗ คน

(๔) เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ พรรคชาวไทยได้ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรค ฯ ของสาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๕๓ คน

๘. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ได้สอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

(๑) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิษณุโลกได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ ว่า ไม่มีการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ตามวัน เวลา และสถานที่ที่แจ้งไว้ โดยรายชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมเป็นการจัดทำบัญชีรายชื่อการประชุมขึ้นแล้วไปขอให้ผู้มีชื่อในรายงานการประชุมลงนามให้ซึ่งบุคคลดังกล่าวไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่อย่างใด

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภูเก็ตได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๒ ปรากฏว่ามีการประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๔ (แต่ในรายงานการประชุมอ้างว่า จัดขึ้นในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๔) โดยการประชุมดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมประชุมเพียง ๑๐ - ๑๔ คน ไม่ครบองค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค บุคคลที่ปรากฏชื่อในรายงานการประชุมเป็นสมาชิกพรรคชาวไร่ชาวนาไทย และได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริง แต่เป็นการลงลายมือชื่อในภายหลังโดยมิได้เข้าร่วมประชุม

(๓) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดร้อยเอ็ดได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๓ ว่า มีการประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมเพียง ๑๒ คน ไม่ครบองค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค และบุคคลที่ปรากฏชื่อในรายงานการประชุมเป็นสมาชิกพรรคชาวไร่ชาวนาไทย และได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริง แต่เป็นการลงลายมือชื่อในภายหลังโดยมิได้เข้าร่วมประชุม

(๔) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ปรากฏว่ามีการประชุมใหญ่สาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นสมาชิกพรรคชาวไร่ชาวนาไทย จำนวน ๓๔ คน ครบองค์ประชุมที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

๙. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาเอกสารหลักฐานที่พรรคชาวไร่ชาวนาไทยส่งมาให้ เพื่อแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค และได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้ว ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาวไร่ชาวนาไทย ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ สำหรับสาขาลำดับที่ ๕ ไม่จำเป็นต้องรับรองการจัดตั้งสาขาพรรค เนื่องจากภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคชาวไร่ชาวนาไทยมีสาขาพรรคการเมืองไม่ครบภาคละหนึ่งสาขา

โดยที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาวไร่ชาวนาไทย พรรคนี้ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ ยังไม่มีสาขาพรรคการเมืองครบ ๕ สาขา ใน ๕ ภาค จึงมีเหตุให้ยุบพรรคชาวไร่ชาวนาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไร่ชาวนาไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕

หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ฯลฯ”

มาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๕

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคชาวไร่ชานาไทยเพื่อทราบและยื่นคำชี้แจงตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

นายบุญมี ภูเสื่อ หัวหน้าพรรคชาวไร่ชานาไทย ผู้ถูกร้อง ได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญยอมรับว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องให้วินิจฉัยของผู้ร้องเป็นความจริงทุกประการ และไม่ขอคัดค้านในการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณามีคำสั่งให้ยุบพรรคชาวไร่ชานาไทยตามคำร้องของผู้ร้อง^(๒)

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงของผู้ถูกร้องว่าเมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคชาวไร่ชานาไทย พรรคชาวไร่ชานาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ ยังไม่มีสาขาพรรคการเมืองครบ ๕ สาขาใน ๕ ภาค ดังนั้น จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๒๕

ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคชาวไร่ชานาไทยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังกล่าวข้างต้น

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิติกันท์ประกาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๕